

Věc C-510/22**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

28. července 2022

Předkládající soud:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. června 2022

Navrhovatelka:

Romaqua Group SA

Odpůrkyně:

Societatea Națională Apelor Minerale

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Předmět původního řízení

Kasační opravný prostředek podaný navrhovatelkou, Romaqua Group SA, proti odpůrkyním Societatea Națională Apelor Minerale SA (Národní společnost pro minerální vody - SNAM) a Agenția Națională pentru Resurse Minerale (Národní agentura pro minerální zdroje - ANRM), týkající se napadení občanskoprávního rozsudku Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal (odvolací soud v Bukurešti, osmý senát pro správní a daňové záležitosti, Rumunsko) ze dne 11. června 2019.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Na základě článku 267 SFEU se žádá o výklad čl. 106 odst. 1 SFEU, článků 49 a 119 SFEU a článku 3 směrnice 2009/54/ES.

Předběžné otázky

Musí být čl. 106 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která zachovává přímé udělení licencí k využívání zdrojů minerálních vod společnosti zcela vlastněné státem, a to od počátku, a nikoli za podmínek hospodářské soutěže, prostřednictvím postupného a neomezeného prodlužování výhradních licencí (které má k dispozici státní společnost)?

Musí být článek 16 Listiny základních práv Evropské unie, článek 49 SFEU, článek 119 SFEU a článek 3 směrnice 2009/54/ES o využívání a prodeji přírodních minerálních vod vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je výše uvedená právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která neodůvodněně omezuje svobodu výkonu obchodní činnosti a svobodu usazování?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva a citovaná judikatura

Články 49 a 102 SFEU, čl. 106 odst. 1 SFEU a čl. 119 odst. 1 SFEU.

Listina základních práv Evropské unie, článek 16.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/54/ES ze dne 18. června 2009 o využívání a prodeji přírodních minerálních vod; bod 5 odůvodnění a článek 3.

Rozsudek ze dne 17. července 2014, Komise v. DEI (C-553/12 P), body 41 až 47.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Legea minelor nr. 61/1998 (horní zákon č. 61/1998)

Článek 46: „(1) Veřejné instituce, státní těžební společnosti a obchodní společnosti budou pokračovat ve své činnosti pouze na lokalitách, které mají ve správě a kde ke dni zveřejnění tohoto zákona provádějí povolené průzkumné, těžební nebo rozvojové práce.

(2) Do 90 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí veřejné instituce, státní těžební společnosti a obchodní společnosti provádějící hornickou činnost vytyčení obvodů pro vymezení průzkumných, rozvojových a těžebních lokalit stanovených v odstavci 1 a požádají příslušný orgán o jejich přidělení do správy nebo koncesi podle tohoto zákona.“

Horní zákon č. 85/2003, kterým se ruší zákon č. 61/1998

Článek 20 odst. 2: „Licence k využívání se uděluje na dobu nejvýše 20 let s právem prodloužení o další pětiletá období“.

Článek 60 odst. 1: „Ustanovení platných licencí zůstávají v platnosti po celou dobu jejich trvání za podmínek, za kterých byly uzavřeny“.

Rozhodnutí Curte Constituțională č. 136/2001 (Ústavní soud, Rumunsko), které stanovilo protiústavnost ustanovení čl. 40 odst. 1 první věty zákona č. 219/1998 o koncesním režimu v rozsahu, v němž jsou místní veřejné orgány povinny, prostřednictvím koncesní smlouvy, přímo poskytnout veřejné statky nebo činnosti a veřejné služby místního zájmu určitým právními osobám.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Rozhodnutím vlády č. 786/1997 byla založena SNAM, akciová společnost, rumunská právnická osoba zcela vlastněná státem, v rámci reorganizace Regie Autonomă a Apelor Minerale din România (Autonomní správa minerálních vod Rumunska), jejímž předmětem činnosti je „využívání a zhodnocování užitečných nerostných látek z ložisek svěřených do její správy, a to prostřednictvím obchodních úkonů, geologických a hydrogeologických průzkumných prací a využívání prostřednictvím stáčení nebo turistické a lázeňské činnosti [s použitím] vlastních produktů, dopravy, skladování, distribuce a uvádění na trh“.
- 2 Rozhodnutími vlády přijatými postupně v roce 1999 (č. 489/1999, 568/1999, 695/1999 a 1020/1999) bylo schváleno, že ANRM (jako správce licencí) udělí přímo společnosti SNAM licence na využívání všech zdrojů minerálních vod, které v té době v Rumunsku existovaly (30 vodonosných vrstev), a to na dobu 20 let.
- 3 Dne 19. července 2016 společnost Romaqua Group SA požádala ANRM o okamžité postoupení licencí k využívání obvodů Borsec a Stânceni a o to, aby po vypršení platnosti, v roce 2018, licencí dříve přidělených přímo společnosti SNAM tyto licence neprodlužovala a uspořádala veřejné zadávací řízení na udělení nových licencí v souladu s platnými právními předpisy.
- 4 ANRM odmítla těmto žádostem vyhovět, přičemž zdůraznila, že postoupení licencí může provést pouze SNAM se souhlasem ANRM a že veřejné zadávací řízení lze uspořádat pouze v případě, že SNAM nepožádá o prodloužení stávajících licencí. O prodloužení je možné požádat každých pět let a ANRM nemůže této žádosti nevyhovět.
- 5 Společnost SNAM uvedla, že nemá zájem o postoupení práv a povinností převzatých v rámci licencí k využívání.
- 6 Dne 2. listopadu 2016 podala společnost Romaqua Group SA u Curte de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) žalobu na žalovanou ANRM, kterou se domáhala určení, že odmítnutí vyhovět její žádosti je neoprávněné, a uložení povinnosti, aby po uplynutí doby, na konci roku 2018, na kterou byly společnosti SNAM uděleny licence č. 331/1999 (obvod Borsec) a 585/1999 (obvod Stânceni) týkající se koncese na využívání minerálních vod, v souladu s

platnými právními předpisy vyhlásila veřejnou zakázku na koncesi na využívání minerálních vod na další období.

- 7 V odůvodnění své žaloby společnost Romaqua Group SA uvedla, že navzdory skutečnosti, že platná právní úprava stanovila vyhlášení veřejné zakázky, ANRM udělila licence uvedené v bodě 2 přímo společnosti SNAM podle čl. 40 odst. 1 zákona č. 219/1998 o koncesním režimu.
- 8 Po prohlášení protiústavnosti čl. 40 odst. 1 zákona č. 219/1998 rozhodnutím Curte Constituțională (Ústavní soud) č. 136/2001 a po vstupu v platnost horního zákona č. 85/2003, jehož článek 18 stanoví, že licence k využívání se udělují úspěšnému uchazeči zadávacího řízení, vydala ANRM koncese na využívání minerálních vod jiným společnostem než SNAM, která však nadále neoprávněně zaujímá dominantní postavení na trhu využívání minerálních vod.
- 9 ANRM ve své obhajobě uvedla, že koncese byly společnosti SNAM uděleny v souladu s článkem 46 horního zákona č. 61/1998, neboť tato společnost prováděla těžební činnost v obvodech Borsec a Sâncrăeni.
- 10 Poté, co Curte de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) připustil vstup společnosti SNAM do řízení, zamítl dne 11. června 2019 žalobu podanou společností Romaqua Group SA s tím, že článek 46 zákona č. 61/1998 a čl. 20 odst. 2 horního zákona č. 85/2003, jakož i čl. 32 odst. 1 rozhodnutí vlády č. 1208/2003, kterým se schvalují prováděcí pravidla k hornímu zákonu č. 85/2003, jsou v zásadě použitelné.
- 11 Společnost Romaqua Group SA podala proti rozsudku ze dne 11. června 2019 kasační opravný prostředek k Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud, Rumunsko), který je předkládajícím soudem, přičemž mimo jiné tvrdila, že napadený rozsudek porušuje zásadu přednosti unijního práva, a navrhla předkládajícímu soudu podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

Hlavní argumenty účastnic původního řízení

- 12 Společnost Romaqua Group SA tvrdí, že stanovisko ANRM, potvrzené rovněž ze strany Curte de Apel București (odvolací soud v Bukurešti), podle něhož je společnost SNAM podle čl. 20 odst. 1 a 2 zákona č. 85/2003 oprávněna žádat o postupně prodlužování licencí každých pět let, a tudíž zachování *sine die*, prostřednictvím prodloužení, které má společnost SNAM k dispozici, práva k využívání vyplývajícího z přímého zadání, musí být posouzeno rovněž z hlediska unijního práva.
- 13 Společnost SNAM má ve skutečnosti dominantní postavení, protože si zachovává zvláštní a výlučné právo přístupu ke zdrojům, které byly využívány v roce 1998. Podle navrhovatelky jsou však vnitrostátní ustanovení, která tuto situaci umožňují, v rozporu s ustanoveními čl. 106 odst. 1 SFEU a článku 102 SFEU. Dotčená

vnitrostátní ustanovení nejen zachovala v platnosti zvláštní a výlučná práva, ale vedla také ke zneužití dominantního postavení.

- 14 S ohledem na článek 16 Listiny a články 49 SFEU a 119 SFEU ve spojení s článkem 3 směrnice 2009/54/ES navíc dotčená vnitrostátní právní úprava vytváří překážky pro vstup jiných podniků na trh a představuje omezení svobody usazování, které se nezdá být odůvodněné.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 15 Podle předkládajícího soudu je předmětem projednávané věci možnost zachovat prodloužením (*de facto* bez jakéhokoli časového omezení) licence udělené přímo (bez zadávacího řízení), a tedy narušení systému hospodářské soutěže týkajícího se tohoto trhu (jelikož SNAM má dominantní postavení tím, že si zachovává zvláštní a výlučné právo přístupu ke zdrojům, které byly využívány v roce 1998).
- 16 Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační soud) postupně analyzuje pojmy „veřejný podnik“ a „výlučná práva“ a uvádí, že ustanovení článku 106 SFEU jsou v projednávané věci použitelná.
- 17 Pokud jde o první z těchto pojmů, zdejší soud jednak zdůrazňuje, že SNAM je akciovou společností, rumunskou právnickou osobou, která je zcela vlastněna státem, takže ji lze považovat za „veřejný podnik“.
- 18 Dále, pokud jde o druhý výše uvedený pojem, ačkoli článek 10 zákona č. 61/1998 a následně zákon č. 85/2003 teoreticky ponechávají možnost přístupu ke zdrojům minerálních vod, ve skutečnosti je tato možnost omezena trváním licencí přidělených přednostně společnosti SNAM podle článku 46 zákona č. 61/1998. Neomezené a postupné, každých pět let, prodlužování výsady udělené společnosti SNAM zakládá zvláštní a výlučné právo v její prospěch a zároveň vytváří překážky vstupu na trh pro ostatní společnosti, což zdůraznila i Rada pro hospodářskou soutěž ve své zprávě vypracované na základě odvětvového šetření trhu využívání zdrojů přírodních minerálních vod v Rumunsku.
- 19 S přihlédnutím k bodům 41 až 47 rozsudku ze dne 17. července 2014, Komise v. DEI (C-553/12 P), předkládající soud konstatuje, že existují vážné pochybnosti o tom, zda je vnitrostátní právní úprava týkající se prodloužení dotčených licencí v souladu s ustanoveními unijního práva v oblasti hospodářské soutěže, svobody usazování a svobody výkonu obchodní činnosti za rovných podmínek.